

"Det som er født av kjødet, er kjød, og det som er født av Ånden, er ånd. ...Dere må bli født på ny." (Joh. 3, 6-7)

Å bli født på nytt

"...Og slik var noen av dere en gang. Men dere ble rensset, dere ble helliget, og dere ble rettferdiggjort i den Herre Jesu navn og ved vår Guds Ånd." (1. Kor. 6, 11)

Den erfaring som disse troende i Korint hadde hatt, er en erfaring som alle mennesker kan få. Det er også en erfaring som er nødvendig hvis de skal bli frelst. *"Vet dere ikke at de urettferdige ikke skal arve Guds rike?"* skrev Paulus. *"Far ikke vill!"* (v. 9).

I sitt andre brev til menigheten i Korint, viser Paulus hva det egentlig vil si å være en kristen:

"Så om noen er i Kristus, er han en ny skapning. Det gamle er forbi. Se, alt er blitt nytt. Men alt dette er av Gud, Han som forlikte oss med seg selv ved Jesus Kristus..." (2. Kor. 5, 17-18)

Det å omvende seg og bli en kristen, innebærer en forandring av livet. – *"Det gamle er forbi. Se, alt er blitt nytt."* Denne karakterforandringen er et resultat av helliggjørelsen. Det er Guds verk, – *"alt dette er av Gud"*. Det er Gud som helliger. Det er Han som forandrer karakteren. Det er Han som bringer mennesket i harmoni med sin lov. Men *hvordan* er det dette skjer? – *"Ved vår Guds Ånd,"* skriver Paulus (1. Kor. 6, 11).

Helliggjørelsen gjør et menneske til det Paulus kaller *"en ny skapning"* (1. Kor. 5, 17). I Johannes evangelium kan vi lese om en samtale som fant sted mellom Jesus og en fariseer ved navn Nikodemus. Nikodemus var av Abrahams ætt, og han var nøye med å overholde jødernes religiøse ritualer. Men dette var ikke nok. Ytre forhold kunne ikke gi et menneske Guds gunst og frelse. Det måtte en grunnleggende, indre forandring til. Jesus gjorde det klart hvor nødvendig dette er:

"Sannelig, sannelig sier Jeg deg: Den som ikke blir født på ny, kan ikke se Guds rike." (Joh. 3, 3)

Nikodemus tolker, eller later som om han tolker dette veldig bokstavlig og spør:

"Hvordan kan en mann bli født når han er gammel? Kan han for andre gang komme inn i sitt mors liv og bli født?" (Joh. 3, 4)

Vi vet alle at dette er umulig. Jesus svarer heller ikke på disse spørsmålene, men utdyper i stedet det Han sa først med å si:

"Sannelig, sannelig sier Jeg deg: Den som ikke blir født av vann og Ånd, kan ikke komme inn i Guds rike." (Joh. 3, 5)

Å bli "født på ny", eller bli "født av vann og Ånd", er ifølge Jesus en nødvendighet for å "komme inn i Guds rike". Det er derfor viktig å forstå hva det innebærer. Hva vil det si å bli "født på ny"? Jesus forklarer det som å bli "født av vann og Ånd". Men hva vil *det* egentlig si?

Et spørsmål som kan hjelpe oss med å besvare dette, er: Hva vil det si å bli født? Svaret på dette siste spørsmålet kan virke som en selvfølgelighet. Samtidig inneholder det noe som kan kalles et grunnleggende prinsipp, som forenklet kan uttrykkes slik:

Når man blir født, er man det man blir født av.

Dette vil i praksis si at katter føder katter, hunder føder hunder, hester føder hester, og mennesker føder mennesker. Den kattungen som blir født, er like mye katt som foreldrene. Hundevalpen er like mye hund som foreldrene, og menneskebabyen er like mye menneske som sine foreldre. Man *er* det man er født av.

Det er det samme, enkle prinsippet Jesus bruker når Han skal forklare Nikodemus *hvorfor* det er nødvendig å bli født på nytt:

"Det som er født av kjødet, er kjød, og det som er født av Ånden, er ånd." (Joh. 3, 6)

Man *er* det man er født av. Det som er født av kjødet, *er* kjød, og det som er født av Ånden, *er* ånd – på samme måten som det som er født av katt, er katt, og det som er født av hest, er hest. Jesus viser at det er en forskjell på det Han kaller å være "født av kjødet" og det å være "født av Ånden". Denne forskjellen går ut på hva man *er*.

"Det som er født av kjødet, er kjød" – ikke ånd.

"Det som er født av Ånden, er ånd" – ikke kjød.

Hvis man skal bli noe annet enn det man er, *må* man bli født *på nytt*. I dette tilfellet handler det om å bli "født av vann og Ånd". Ifølge Jesus er en slik ny fødsel nødvendig for å kunne se Guds rike eller å komme inn i det. Men hva vil det si i praksis?

Hva som menes med å bli "født av vann", kan være lettere å forstå i lys av den virksomhet døperen Johannes drev. Johannes var en forkynner, og hans budskap til folket, var:

"Omvend dere, for himlenes rike er kommet nær!" (Matt. 3, 2)

Johannes ba folk omvende seg. De skulle vende seg *fra* sine synder og *til* Gud. Vi fortelles at mange mennesker oppsøkte ham, og de ble døpt av ham i elven Jordan mens de bekjente sine synder (v. 6). De følte at de var syndere og at de trengte en omvendelse. De ønsket å gjøre opp med Gud og starte et nytt liv.

Også flere fariseere og saddukeere kom til Johannes for å bli døpt. Disse var anerkjent av folket som religiøse ledere, og utførte gjerne handlinger og ritualer som skulle vitne om religiøs fromhet. De så gjerne på seg selv som rettferdige mennesker, som var bedre enn alle

andre som var syndere (jf. Matt. 23). Å bli døpt av Johannes, ble etter hvert en handling som signaliserte ydmykhet og gudsfrykt. Derfor oppsøkte også fariseerne og saddukeerne ham. Deres motiv var ikke at de betraktet seg selv som syndere med behov for tilgivelse og et nytt liv. Men så lenge de hadde denne holdningen, var det *meningsløst* at de ble døpt. Johannes forsøkte å forklare dem det:

"Jeg døper dere med vann til omvendelse." (Matt. 3, 11)

Selve dåpshandlingen var bare et symbol. Det som virkelig var av betydning, var at menneskene *vendte om* fra sine synder til Gud. Handlingen skulle vise at de *ønsket* et nytt og annerledes liv. Neddykkingen i vann symboliserte at de *døde* fra sitt gamle liv i synd og i fiendskap mot Gud. Når de så kom opp fra vannet, symboliserte det at de ble *født på nytt* til et nytt liv med Gud.

Både Markus og Lukas kaller den handlingen Johannes utførte, for *"omvendelsens dåp til syndenes forlatelse"* (Mark. 1, 4; Luk. 3, 3). Det var nettopp dette som var hensikten med dåpen. Når en person virkelig angret sine synder, ville han bekjenne veldig konkret de syndene han var blitt klar over. Så ville Johannes dykke ham ned i vannet. Gud ville tilgi de syndene han hadde bekjent, ikke fordi han ble dykket ned i vannet, men fordi han virkelig angret det han hadde gjort.

Anger og bekjennelse er betingelser for å få tilgivelse. Disippelen Johannes skriver:

"Hvis vi sier at vi ikke har synd, bedrar vi oss selv, og sannheten er ikke i oss. Hvis vi bekjenner våre synder, er Han trofast og rettferdig, så Han tilgir oss syndene og renser oss fra all urettferdighet." (1. Joh. 1, 8-9)

For at Gud skal kunne tilgi oss, er det nødvendig at vi angrer syndene og bekjenner, eller overgir dem til Ham. *"Hvis vi sier at vi ikke har synd"*, hvis vi ikke ønsker å omvende oss, men lukker øynene for våre synder, vil vi heller ikke se vårt behov for tilgivelse eller en frelser. Da vil vi heller ikke be om det. På den måte bedrar, eller lurer vi oss selv.

Det var dette som var problemet for mange av fariseerne og saddukeerne som kom for å bli døpt av Johannes. De ønsket ikke forandring, og de mente at de ikke hadde gjort noe som de trengte tilgivelse for. De mente at de ikke hadde noen synd. Men de bedrog seg selv. Deres bekjennelse, deres teologiske kunnskap, deres tradisjoner og ritualer, og også selve dåpshandlingen, ble derfor helt meningsløse. Hvorfor? Fordi behovet *var* der. De *hadde* behov for tilgivelse. De *hadde* behov for en frelser. De *hadde* behov for en forandring. De *hadde* behov for å omvende seg. – De måtte bli *"født av vann"*.

Dåpen symboliserte at syndene ble vasket bort. Det gamle livet døde og ble begravet. Det sluttet å eksistere. På en symbolsk måte ble man *født på nytt*. Handlingen markerte starten på *et nytt liv*, og dette livet skulle være annerledes.

Det vannet man blir døpt i, kan imidlertid aldri forandre noen. Det er den samme personen som dykkes ned, som også kommer opp igjen. Den eneste forskjellen er at vedkommende har tatt en beslutning om å ta imot Guds frelsestilbud, og at de synder han har begått, derfor er blitt tilgitt. Men dåpshandlingen kan ikke forandre livet. Et menneske som er døpt, får ikke plutselig nye holdninger og vaner. Det blir ikke plutselig lett å stå imot synd og fristelser.

Vi har sikkert alle erfart at vi virkelig ønsker å slutte med ting som vi vet er galt. Men så klarer vi ikke. Eller det kan være vi virkelig ønsker å gjøre det som er riktig. Vi ønsker å være tålmodige. Vi ønsker å være vennlige. Vi ønsker å elske våre fiender. Vi ønsker å tilgi andre som har gjort oss urett, eller som vi opplever at har gjort oss urett. Men så klarer vi det ikke. Samme hvor mye vi ønsker og forsøker, kan resultatet i stedet bli fortvilelse og motløshet. Men Jesus sa:

”Den som ikke blir født av vann og Ånd, kan ikke komme inn i Guds rike. Det som er født av kjødet, er kjød, og det som er født av Ånden, er ånd. ...Dere må bli født på ny.”
(Joh. 3, 5-7)

For å komme inn i Guds rike, er det nødvendig å bli ”født av Ånd”. Dette er nødvendig fordi det er *denne* fødselen som virkelig forandrer livet og som skaper et *nytt* liv. Gjennom profeten Esekiel forklarer Gud hva Han vil gjøre med de menneskene som tar imot Hans frelsestilbud:

”Så skal Jeg stenke rent vann på dere, så dere skal bli rene. Jeg skal rense dere fra alle deres urenheter og fra alle deres avguder. Jeg skal gi dere et nytt hjerte og gi dere en ny ånd i deres indre. Jeg skal ta steinhjertet ut av deres kjød og gi dere et hjerte av kjød. Jeg skal gi dere Min Ånd i deres indre, og Jeg skal gjøre så dere vandrer etter Mine lover, og så dere holder Mine dommer og gjør etter dem.” (Esek. 36, 25-27)

Gud vil skape en reell forandring i menneskets indre. Det er dette som er den nye pakt, frelsesplanen (jf. Hebr. 8, 7-13).

Vi kan, i likhet med fariseerne, gjøre en rekke handlinger og si en rekke ord som gir andre inntrykk av at vi er dypt religiøse, fromme og gudfryktige. Men ingen av disse ytre tingene kan frelse oss. Da Jesus irettesatte de skriftlærde og fariseerne for deres forsøk på å skape sin egen rettferdighet gjennom å ”pynte på” det ytre, sa Han:

”Ve dere, skriftlærde og fariseere, dere hyklere! For dere renser utsiden av beger og fat, men innvendig er de fulle av rov og nytelsessyke. Du blinde fariseer, rens først innsiden av begeret og fatet, slik at også utsiden kan bli ren.” (Matt. 23, 25-26)

”Hyklere,” kalte Jesus dem. På gresk var ordet *hypokrites*, som var det samme som ble brukt om de greske skuespillerne. ”Dere skuespillere,” kunne Han ha sagt, ”Dere som later som om dere er noe dere ikke er”. For det var det de gjorde. De lot som om de var rettferdige, ydmyke og gudfryktige, mens de i virkeligheten ikke var det.

Jesus brukte et enkelt bilde for å forklare dem deres tilstand og vise hva som var nødvendig hvis de skulle bli frelst. Vi kan se for oss at vi plukker opp et glass fra gjørmen. Samme hvor mye glasset vaskes og pusses på utsiden, vil det ikke være rent. Det hjelper lite å *kalle* det rent, for alle vil se at det fortsatt er skittent. Men hvis glasset vaskes innvendig, vil det bli rent. Det vil også merkes på utsiden, altså gi ytre, synlige resultater. Det er dette rådet Jesus gir, ikke bare til fariseerne og de skriftlærde, men til alle mennesker:

”Rens først innsiden av begeret og fatet, slik at også utsiden kan bli ren!”

Enhver synder trenger å bli renses på innsiden. Det er nettopp dette Gud sier Han vil gjøre med oss:

"Så skal jeg stenke rent vann på dere, så dere skal bli rene. Jeg skal rense dere fra alle deres urenheter og fra alle deres avguder." (Esek. 36, 25)

Bare Gud kan skape en slik grunnleggende forandring i menneskets hjerte. Han sier:

"Jeg skal gi dere et nytt hjerte og en ny ånd i deres indre..." (Esek. 36, 26)

Dette utdyper Han med å si:

"Jeg skal ta steinhjertet ut av deres kjød og gi dere et nytt hjerte av kjød." (Esek. 36, 26)

Det handler ikke her om det fysiske hjertet som pumper blodet rundt i kroppen. Uttrykket *hjerte* blir i Bibelen brukt for å beskrive menneskets karakter, altså hvem og hvordan vi er (se f.eks. Matt. 12, 34-35; Apg. 2, 37; Ord. 19, 21; 2. Sam. 15, 6). Når Gud sier Han vil gi mennesket et nytt hjerte, mener Han at Han vil forandre dets karakter.

For å utdype hva Han mener med at Han vil gi oss *"en ny ånd"* i vårt indre, sier Gud:

"Jeg skal gi dere Min Ånd i deres indre." (Esek. 36, 26)

Det er *sin* Ånd Gud vil gi oss i vårt indre. Resultatet av at Han gjør dette, beskriver Han slik:

"Jeg skal gjøre så dere vandrer etter mine lover, og så dere holder Mine dommer og gjør etter dem." (Esek. 36, 27)

På denne måten vil Gud oppfylle det Han sier Han vil gjøre i den nye pakt:

"Jeg skal legge Min lov i deres indre og skrive den på deres hjerter." (Jer. 31, 33)

Det er altså dette som er å bli *"født av Ånd"*. Det er dette som skaper den indre fornyelsen, eller forandringen som er nødvendig for at man skal komme inn i Guds rike. Når begeret blir rensset på innsiden, vil også utsiden bli ren. Når Gud renser et menneskes indre, når Han forandrer hjertet og gir mennesket sin Ånd, vil forandringen også komme til syne i det ytre liv. Det vil vise seg i praksis, i dagliglivet. Det er ikke en endring som skjer i løpet av ett sekund, men en endring som finner sted gradvis, dag for dag.

Helliggjørelsen innebærer altså å bli *"født av vann og Ånd"* (Joh. 3, 5). Det er dette Paulus beskriver når han sier:

"Så om noen er i Kristus, er han en ny skapning. Det gamle er forbi. Se, alt er blitt nytt. Men alt dette er av Gud, Han som forlikte oss med seg selv ved Jesus Kristus..." (2. Kor. 5, 17-18)

"...Far ikke vill! Verken de som lever i hor, eller avgudsdyrkere eller ekteskapsbrytere eller menn som lar seg bruke til unaturlig utukt med menn, eller menn som driver utukt med menn, eller tyver eller grådige eller drukkenbolter eller spottere eller pengeutpressere skal arve Guds rike. Og slik var noen av dere en gang. Men dere ble rensset, dere ble helliget, og dere ble rettferdiggjort i den Herre Jesu navn og ved vår Guds Ånd." (1. Kor. 6, 9-11)

”For det som var umulig for loven, fordi den var maktesløs på grunn av kjødet, det gjorde Gud ved å sende sin egen Sønn i syndig kjøds lignelse og for syndens skyld: Han fordømte synden i kjødet, for at lovens rettferdige krav skulle bli oppfylt i oss, vi som ikke vandrer etter kjødet, men etter Ånden.” (Rom. 8, 3-4)

”For kjødets sinnelag er død, men Ådens sinnelag er liv og fred. For kjødets sinnelag er fiendskap mot Gud, for det bøyer seg ikke inn under Guds lov, og har heller ikke evne til å gjøre det. De som da er i kjødet, kan ikke være til behag for Gud. Men dere er ikke i kjødet, men i Ånden, så sant Guds Ånd bor i dere. Hvis noen ikke har Kristi Ånd, hører han ikke Ham til.

...

Derfor, brødre, er vi ikke skyldige overfor kjødet, slik at vi skulle leve etter kjødet. For dersom dere lever etter kjødet, skal dere dø. Men hvis dere ved Ånden dreper legemets gjerninger, skal dere leve. For så mange som blir ledet av Guds Ånd, de er Guds barn.” (Rom. 8, 6-9. 12-13)